

Domácí násilí

Domácí násilí představuje široce rozšířený a zároveň nejméně kontrolovaný druh násilí, který v sobě zahrnuje všechny projevy psychického, fyzického a sexuálního násilí páchaného mezi osobami, které by k sobě měly mít nejbližší. Ještě donedávna bylo domácí násilí považováno spíše za okrajový problém naší společnosti. Nejen výzkumy ale také samotná praxe ukázala, že domácí násilí se vyskytuje v mnohem více rodinách, než by kdokoli z nás předpokládal.

K 1. červnu 2004 nabyla účinnosti novela trestního zákona, která do něj vložila novou skutkovou podstatu trestného činu Týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě a domě. Tímto krokem došlo k uzákonění povinnosti orgánů činných v trestním řízení stíhat agresora domácího násilí, a to i bez ohledu na skutečnost, zda k němu poškozený dá souhlas.

V mnoha případech však domácí násilí nedosáhlo trestněprávní roviny a nebylo možno využít prostředky, které poskytuje trestní řád. Přesto bylo nutno i v těchto případech oběť domácího násilí chránit. Odbor bezpečnostní politiky za tímto účelem vydal pro policii stanovisko, v němž doporučoval v daných případech využít oprávnění o zajištění agresora na dobu 24 hodin, které je upraveno zákonem o policii.

Nový způsob řešení domácího násilí přinesl zákon č. 135/2006 Sb., který zakotvil nové oprávnění Policie ČR v podobě institutu vykázaní.

Od 1. ledna 2007 je policie oprávněna, zjistí-li, že se v daném případě jedná o domácí násilí, násilnou osobu ze společného obydlí vykázat. Vykázání je preventivním opatřením směřujícím k ochraně ohrožených osob. Je ukládáno bez ohledu na případnou trestněprávní kvalifikaci jednání násilné osoby. Jinými slovy řečeno policie násilnou osobu vykáže vždy tehdy, zjistí-li, že se v dané věci jedná o případ domácího násilí. Současně může být jednání násilné osoby vyšetřováno v rámci trestního řízení, lze-li jednání násilné osoby kvalifikovat jako trestný čin, případně, nedosáhlo-li jednání násilné osoby intenzity trestného činu, je prováděno přestupkové řízení.

Zjistí-li policie, že se v daném případě jedná o případ domácího násilí a hrozí zde také další útoky, je oprávněna násilnou osobu na místě ze společného obydlí vykázat a současně s tím jí zakáže vstup do společného obydlí a jeho bezprostředního okolí na dobu 10 dnů. Tato doba nemůže být v žádném případě zkrácena. Policista rozhodne z úřední povinnosti, tzn. pokaždé, jsou-li pro takový postup splněny podmínky. Souhlas ohrožené osoby se nevyžaduje.

Vykázaná osoba je povinna neprodleně opustit společné obydlí a vydat policii klíče od společného obydlí. Před tím je jí umožněno si za přítomnosti policie vzít ze společného obydlí výlučně věci sloužící její osobní potřebě, osobní cennosti a dokumenty. Policie poskytne vykázané osobě informace o možnostech ubytování v daném místě, případně jí umožní si ubytování telefonicky zajistit z policejní služebny. Vykázanou osobu policisté poučí o jejich právech a povinnostech.

Do 24 hodin je pak vykázaná osoba oprávněna si za asistence policie vyzvednout další osobní věci nebo věci nezbytné pro podnikání či výkon povolání.

Ohrožená osoba je policií poučena o možnosti využití psychologických, sociálních nebo jiných služeb v oblasti pomoci obětem násilí. Policie předá ohrožené osobě kontakty na pomáhající instituce v místě bydliště a kontakty na linky s nepřetržitým provozem. Dále poučí ohroženou osobu o možnosti podat návrh soudu na vydání předběžného opatření podle § 76b zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Do 24 hodin od vstupu do společného obydlí policie vypracuje písemné vyhotovení rozhodnutí o vykázaní, které do 24 hodin doručí krajskému intervenčnímu centru, které bezodkladně (nejdéle do 48 hodin) kontaktuje ohroženou osobu a nabídne jí svou pomoc, která zahrnuje jednak pomoc psychologicko-sociální, ale také pomoc při uplatňování práv ohrožené osoby

Do 3 dnů od vydání rozhodnutí o vykázaní policie provede kontrolu, zda rozhodnutí o vykázaní dodržuje vykázaná i ohrožená osoba. Jestliže vykázaná osoba nerespektuje rozhodnutí o vykázaní a zdržuje se ve společném obydlí či v bezprostředním okolí společného obydlí, na něž se vykázaní vztahuje, dopouští se přestupku a v případě opakovaného nebo závažného porušení (např. útoky na ohroženou osobu) se dopustí trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí.

Proti rozhodnutí o vykázaní lze podat do 15 dnů odvolání, o němž rozhoduje krajská správa Policie ČR. Poté lze podat žalobu ke správnímu na nezákonné rozhodnutí.

Významnou možností pro oběti domácího násilí, které chtějí řešit svou situaci, je možnost domáhat se ochrany cestou občanskoprávního řízení u soudu. Oběť domácího násilí může podat návrh soudu, aby vydal předběžné opatření. Soud o tomto návrhu rozhodne do 48 hodin a může násilné osobě uložit zejména, aby dočasně opustila byt nebo dům společně obývaný s ohroženou osobou, jakož i jeho bezprostřední okolí, nebo do něj nevstupovala a aby se zdržela setkávání s ohroženou osobou a navazování kontaktů s ní. Toto předběžné opatření soudu trvá jeden měsíc od jeho vykonatelnosti. Takový návrh může ohrožená osoba podat, aniž by mu předcházelo vykázaní, které provedla policie. Může jej však podat i v době, kdy platí vykázaní provedené policií (v tomto případě se desetidenní lhůta platnosti prodlouží do doby, než civilní soud rozhodne o předběžném opatření).

Pokud by během této doby bylo zahájeno řízení ve věci samé (řízení o rozvod manželství, svěření dětí do péče a úprava styku, vypořádání společného jmění manželů, úprava práva k bytu apod.), může soud na návrh ohrožené osoby prodloužit trvání předběžného opatření, maximálně však na dobu jednoho roku.

Důležité je však třeba zdůraznit, že popsaný postup (řízení u civilního soudu) závisí na aktivitě ohrožené osoby, to znamená, že ona sama se musí rozhodnout, že takto situaci chce řešit a musí podat návrh na vydání předběžného opatření, případně návrh na zahájení řízení ve věci samé.

Oběti domácího násilí se mohou také samy obrátit na intervenční centra, v nichž pracují speciálně vyškolení pracovníci. Profesionální pomoc nejen obětem domácího násilí, ale všem obětem trestné činnosti poskytuje např. Bílý kruh bezpečí, který kromě přímé a konkrétní pomoci, kterou poskytuje jednotlivým obětem, významným způsobem přispěl k řešení tohoto závažného celospolečenského problému tím, že se podařilo domácí násilí dostat jak do povědomí společnosti, tak především do popředí pozornosti zákonodárců a byla přijata nová právní úprava zahrnující institut vykázaní. Bílý kruh bezpečí provozuje také telefonickou linku s nepřetržitým provozem pro oběti domácího násilí – DONA linka, jejíž pracovníci (specialisté na problematiku domácího násilí) poskytnou volající oběti informace o možnostech řešení, rady a kontakty na další služby pomoci.

Řešení problému domácího násilí není jednoduchou záležitostí, vystoupit ze začarovaného kruhu domácího násilí představuje pro oběť vždy velkou dávku odvahy a síly, proto je důležité, aby se oběť nebála obrátit na policii a další pomáhající instituce, které jí poskytnou svou pomoc a radu. Významný je však i vklad celé společnosti při řešení tohoto problému. Domácí násilí nesmí být přehlíženo a v žádném případě nijak tolerováno, proto každý, kdo má podezření, že v jeho okolí dochází k domácímu násilí, by měl na tento problém upozornit, byť i jen prostým předáním informací a kontaktů na pomáhající instituce, aby sama oběť získala informace o tom, že domácí násilí není něčím, co musí snášet.

Kde hledat pomoc? Neziskové organizace poskytující pomoc:

Bílý kruh bezpečí - nepřetržitá telefonická linka pro pomoc obětem domácího násilí - 251 511 313

Nonstop linka důvěry krizového centra RIAPS - 222 58 06 97

Rosa - centrum pro týrané a osamělé ženy - 241 432 466, SOS - 602 246 102 (Po-Pá 9-18 hod.)